

Asia: VN/16881/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

Edustan

Klikkaa ja lisää otsikko valintakysymykselle

psykoterapiakoulutusta järjestävä yliopisto

Miten esitys vastaa hallitusohjelman tavoitteisiin

1) Tukeeko esitys tavoitteita vahvistaa psykoterapiapalveluiden saavutettavuutta uudistamalla psykoterapeuttikoulutusta kaksiportaiseksi ja säätämällä ensimmäisen portaan koulutus maksuttomaksi.

Ei, miksi? [Hallituksen esityksen tavoite psykoterapiapalvelujen saavutettavuuden parantamisesta on kannatettava. Ensimmäisen portaan koulutuksen säätäminen opiskelijalle maksuttomaksi voi lisätä koulutukseen osallistumista ja vahvistaa mielenterveyspalveluissa tarvittavaa osaamista erityisesti perustasolla. STM:n esitys ei esitetyssä muodossaan tue tavoitetta hallinnollisesti eikä koulutuksellisesti kestäväällä tavalla. Kaksiportainen psykoterapeuttikoulutus edellyttää selkeää koulutuksellista jatkumoa, jossa molemmat portaavat ovat yliopistojen ohjauksen ja koulutusvastuun piirissä.]

2) Tukeeko esitys mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantamista kehittämällä perustason mielenterveyspalveluja ja porrasteista hoitomallia?

Ei, miksi? [Perustason mielenterveyspalveluiden vahvistaminen ja porrasteisen hoitomallin kehittäminen ovat oikeansuuntaisia tavoitteita. Opiskelijatyönä tehtävällä asiakas- ja potilastyöllä tulee olemaan keskeinen merkitys myös palvelujen saatavuuden lisäämiseksi sekä osaavan työvoiman kouluttamiseksi pitkäjänteisesti palvelujärjestelmän tarpeisiin. Hoidon laatu ja potilasturvallisuus edellyttävät tutkimusperustaista opetusta, valtakunnallisesti yhtenäisiä osaamistavoitteita, riittävästi mitoitettua ja pedagogisesti ohjattua työhönohjausta sekä selkeää vastuuketjua koulutuksen ja kliinisen työn välillä. Yliopistoilla on olemassa jo tästä mallit erikoislääkärikoulutuksessa ja myös piloitoituna psykologikoulutuksessa. Palvelujen tuotannon, hoidon laadun ja potilasturvallisuuden näkökulmasta opiskelijatyönä tehtävä asiakastyö on perusteltua vain yliopistovetoisessa mallissa. Koulutusvastuuyliopistoilla tulee olla vastuu

opiskelijoittensa tekemän asiakastyön valvonnasta ja suoritteiden arvioinnista. STM:n esittämässä mallissa on riski hajautettuun tai alueellisesti vaihtelevaan toteutukseen menetelmäkoulutuksen vastuun painoutuessa hyvinvointialueille. Syntyy riski osaoptimoinnista, jossa koulutusta suunnataan lyhytjänteisesti yksittäisiin interventioihin ilman riittävää kytkentää laajempaan psykoterapiaosaamiseen tai hoitomallin kokonaisuuteen. Tämä voi johtaa sekä osaamisen sirpaloitumiseen että epä johdonmukaisiin käytäntöihin. Yliopistovetoisen mallin vahvuus on se, että se varmistaa koulutuksen sisällöllisen johdonmukaisuuden porrasteisen hoitomallin eri tasoilla sekä osaamistavoitteiden valtakunnallisen yhtenäisyyden ja tutkimusperustaisuuden. Perustasolla annettavan interventio-osaamisen tulee perustua ajantasaiseen tutkimusnäyttöön ja rakentua luontevaksi jatkumoksi kohti erikoissairaanhoidon osaamisvaatimuksia sekä toisen portaan psykoterapeuttikoulutusta. Tämä tukee koulutuksen laatua, väestön yhdenvertaisuutta palvelujen saatavuudessa ja sisällössä sekä vahvistaa porrasteisen hoitomallin toimivuutta kokonaisuutena.]

3) Tukeeko esitys lasten ja nuorten terapiatakuuta?

Ei, miksi? [Esitys tunnistaa kyllä lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen kehittämisen tarpeen ja kytkee uudistuksen osaksi terapiatakuu-tavoitteita. Esityksessä suunniteltu koulutuksen järjestämisen malli ei kuitenkaan turvaa lasten ja nuorten terapiatakuun edellyttämää osaamisen tasoa. Lasten ja nuorten mielenterveyden hoidossa edellytetään erikoistunutta ja vahvaa tutkimusnäyttöön perustuvaa osaamista, kehityspsykologista ja systeemistä asiantuntemusta sekä korkeatasoista moniammatillista ja kliinistä osaamista. Tätä osaamista koulutetaan yliopistoissa osana lääketieteen, psykologian ja muiden yliopistollisten koulutusalojen koulutus- ja erikoistumisrakenteita. Myös tässä esityksessä tulisi turvata I-tason koulutusrakenteen kokonaisuus ja se onnistuu vain kokonaan yliopistosta käsin ohjatussa koulutusrakenteessa (vrt. seuraava kysymys).]

Esityksen mukaan kaksiportaisen psykoterapiakoulutuksen ensimmäisen taso sisältäisi yhtenäiset edellytykset tuottavan teoreettisen koulutuksen (30 op) lisäksi menetelmällisten opintojen kokonaisuuden (15 op), joka voisi sisältää koulutusta lyhytinterventioihin tai eri psykoterapiasuuntauksille ja -muodoille yhteisiin terapeuttisiin taitoihin

Toteuttaako tällainen ensimmäisen tason koulutus kaksiportaisen psykoterapiakoulutuksen tavoitetta?

Ei, miksi? [Ensimmäisen portaan teoreettinen koulutus ja menetelmälliset opinnot voivat lähtökohtaisesti tukea kaksiportaisen mallin ideaa, mikäli koulutus on sisällöllisesti ja hallinnollisesti kiinteä osa yliopistojen ohjauksen alla olevia koulutuskokonaisuuksia. Esitetty malli näyttäisi kuitenkin luovan erillisen koulutuskokonaisuuden, joka on pirstaleinen ja eri hallinnonaloilta käsin ohjattu ja moduuleista rakennettu malli. Asetus ei riittävän selkeästi määrittele koulutussuunnittelussa edellytettyä kokonaisuuden ohjaustehtävää, joka tulisi osoittaa koulutusvastuutahoille. Asetus mainitsee erillisesti suunniteltavat 30 op teoreettiset opinnot ja hyvinvointialueiden kautta hankittavat 15 opintopisteen menetelmäopinnot. Suhde psykoterapeuttikoulutuksiin sekä roolitus I portaan kokonaisuuden suunnittelu- ja järjestämistehtävästä jää epäselväksi. Kaksiportaisuus ei toteudu, mikäli ensimmäinen porras ei ole selkeästi kytketty yliopistojen vastuulla olevaan psykologian alan koulutuksiin ja psykoterapeuttikoulutuksiin eikä näin ollen mahdollista koulutuksellista jatkumoa ja hyväksi luettavuutta.]

Toteuttaako tällainen ensimmäisen tason koulutus palvelujärjestelmän tarpeiden mukaista koulutusta?

Ei, miksi? [Lyhytinterventioiden ja yhteisten terapeuttisten taitojen tarve palvelujärjestelmässä on tunnustettu, ja koulutuksella voitaisiin oikein järjestettynä vastata osaan osaamistarpeista. Kuitenkaan ilman selkeitä valtakunnallisia osaamistavoitteita, riittävää ohjausresurssia ja yliopistollista laadunvarmistusta koulutuksella ei kyetä takaamaan palvelujärjestelmän edellyttämää vaikuttavuutta eikä potilasturvallisuutta. Asetuksessa tulee määritellä kokonaisuuden vetovastuu niin että koulutusvastuuyliopistoille mahdollistetaan tämä tehtävä. STM:n esimerkissä esitetään koulutustarpeeksi jopa 2000-4000 koulutettavaa vuodessa. Tätä arviota ei ole riittävästi perusteltu. Arvio ei kuvaa kohderyhmiä, ohjauskapasiteettia eikä koulutuksen realistista mitoitusta. Esitys ei mahdollista sellaista työnjakoa ja yhteistyötä, joka turvaisi koulutuksen määrällisen ja laadullisen riittävyyden ja niillä mahdollistettavan ohjatun ja potilasturvallisen asiakastyön valtakunnallisesti. Psykoterapeuttisen työn tekemiseen vaadittavan kompetenssin saavuttamisessa tarvitaan teoreettisen opetuksen lisäksi pienryhmissä toteutettavaa taitoharjoittelua sekä koulutushoitoihin kytkeytyvää työnohjausta. Koulutuspotilaiden ja pätevien työnohjaajien saatavuuden takaamiseksi koulutettavien vuotuinen määrä on arvioitava sellaiseksi, että potilasturvallisuuden takaava riittävän laadukas koulutus voidaan toteuttaa. Mahdollistaakseen palvelujärjestelmässä toteutettavan hallitun ja laadukkaan I-portaan koulutuksen tulee se erityisesti alkuvaiheessa kohdentaa selkeästi määriteltyihin ammattiryhmiin (esim. psykologit, tietyt erikoissairaanhoitajat ja sosiaalityön erikoistumiskoulutukset), joiden osaamis pohja ja koulutusinfrastruktuuri ovat jo olemassa. Lyhytinterventioiden koulutus tulisi toteuttaa työnjaossa, jossa: 1) yliopistot vastaavat koulutuksen sisällöstä, rakenteesta, osaamistavoitteista ja laadunvarmistuksesta, 2) hyvinvointialueet toimivat sopimukseen perustuvina koulutus- ja oppimisympäristöinä, 3) opiskelijatyönä tehtävä asiakastyö on pedagogisesti ohjattua ja yhdenmukaisesti valvottua. OKM:n lausunnon mukaisesti koulutuksen tulisi kytkeytyä selkeästi yliopistolliseen tutkinto- ja erikoistumiskoulutusten kokonaisuuteen ja olla yliopistojen pedagogisessa ja sisällöllisessä johdossa. Yliopistot voivat autonomiansa nojalla kehittää koulutuksen sisältöjä ja menetelmäopintoja siten, että ne palvelevat sekä perustason mielenterveyspalveluja että mahdollista jatkumoa psykoterapeuttikoulutukseen.]

Palvelujärjestelmien tarvitsemien lyhytinterventioiden vuosittaiseksi koulutustarpeeksi on arvioitu noin 2 000 - 4 000 koulutettavaa vuodessa. Millaisessa yliopistojen ja hyvinvointialueiden työnjaossa ja yhteistyössä lyhytinterventioiden koulutus tulisi toteuttaa, jotta se toteutuisi määrällisesti ja laadullisesti riittävänä? Mahdollistaako esitys tarkoituksenmukaisen työnjaon ja yhteistyön?

-

Rahoituksesta

Toteuttaako esitetty rahoitusmalli esityksen mukaisen koulutuskokonaisuuden toteuttamista?

Ei, miksi? [Rahoituksen suuntaaminen koulutuksen toteuttamiseen on lähtökohtaisesti välttämätöntä uudistuksen toteutumiseksi. Esitetty rahoitusmalli ei ole hallinnollisesti selkeä eikä riittävän pitkäjänteinen. Rahoituksen tulisi perustua valtioneuvostuslakiin tai vastaavaan ko. uudistusta varten tehtyyn malliin, joka mahdollistaa selkeät ehdot, seurannan ja useamman toimijan välisen sopimusperusteisen yhteistyön. Yliopistojen perusrahoitus ei kata uusia lakisääteisiä koulutustehtäviä, eikä vuosittainen harkinnanvaraisuus ole yhteensopivaa koulutuksen pitkäjänteisen suunnittelun kanssa. Turun yliopisto pitää välttämättömänä tiivistä ja sopimusperusteista yhteistyötä hyvinvointialueiden kanssa koulutukseen sisältyvän ohjatun asiakas- ja potilastyön toteuttamisessa. Hyvinvointialueiden rooli myös erilaisten ammatillisten täydennyskoulutusten järjestäjänä tulee huomioida. Lisäksi Turun yliopisto korostaa yhteistyön

merkitystä ammattikorkeakoulujen sairaanhoitajakoulutuksen ja erityisesti mielenterveys- ja psykiatrisen hoitotyön koulutuksen kanssa. Kaksiportaisen mallin kehittäminen tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa eri koulutustasojen välistä työnjakoa ja osaamisen täydentävyyttä, mutta tämä edellyttää selkeää vastuunjakoa ja yhteisesti sovittuja koulutuksellisia sekä rahoituksellisia jakoperiaatteita. Rahoituksen ja sen käytön seurannan tulee olla: yliopistovetoista, pitkäjänteistä ja ennakoitavaa, selkeää ja sopimusperustaista, opintopisteperustaista tai selkeästi kustannusrakenteilla perusteltua, valtakunnallisesti yhdenvertaista sekä sidottua koulutuksen lakisääteiseen järjestämisvastuuseen.]

Muuta huomioita esitettyyn rahoituksen myöntämiseen ja maksamiseen liittyen?

-

Sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ammattihenkilön erikoispätevyys

Huomioita ehdotettuun erikoispätevyyteen ja sen rekisteröimiseen liittyen?

Ehdotettu erikoispätevyys ja sen rekisteröinti tai tunnistaminen on kuvattu STM:n esityksessä sisällöllisesti ja hallinnollisesti epäselvästi. Onkin syytä korostaa, että erikoispätevyys ei ole tutkinto, eikä siihen sovelleta automaattisesti tutkintokoulutusta koskevia tunnistamis-, hyväksiluku- tai oikeusturvakäytäntöjä.

Esityksessä jää epäselväksi, mitä lisäpätevyyttä erikoispätevyys tuo eri ammattiryhmille, miten aiempi osaaminen tunnistetaan ja miten pätevyys suhteutuu nykyisiin psykoterapeuttikoulutuksiin.

Ilman suunniteltua järjestelmää, syntyy riski opiskelijoiden eriarvoisesta kohtelusta ja epäselvistä oikeusvaikutuksista suhteessa eri koulutuspolkuihin ja ammattiryhmiin ja ilman selkeitä siirtymäsäännöksiä ja yliopistojen roolia osaamisen arvioinnissa on olemassa riski eriarvoisuudesta ja päällekkäisestä sääntelystä.

Yliopistojen vastuulla on luoda menettelyt

- erikoispätevyyden sisällölliseen tunnistamiseen,
- aiemmin hankitun osaamisen arviointiin, sekä
- siihen, millä edellytyksillä erikoispätevyys voidaan ottaa huomioon osana tutkinto , erikoistumis tai muuta jatkokoulutusta.

Koska koulutuksen tavoitteet, oikeusvaikutukset ja suhde muihin koulutusmuotoihin eivät ole riittävän yksiselitteisesti määriteltyjä, vaikeuttaa tämä opiskelijan mahdollisuuksia ennakoida koulutuksen merkitystä urakehityksen, kelpoisuuksien ja jatkokoulutuksen näkökulmasta.

Lisäksi on huomioitava, että palvelujärjestelmän tarpeet edellyttävät jatkossa koulutuksen järjestämistä useissa eri muodoissa. Koulutusta tulee voida toteuttaa:

- osana yliopistollisia erikoistumiskoulutuksia,
- psykologian alalla perustutkintoon kiinnittyvänä koulutuksena, sekä
- erillisinä opintoina tai täydennyskoulutuksena jo kentällä toimiville osaajille, joilla on soveltuva aiempi koulutus ja työkokemus.

Yllä kuvatut seikat edellyttävät valmistelutyötä ja koulutussuunnittelua yhteistyössä. Vain näin varmistetaan selkeä ja opiskelijan oikeusturvan takaava sääntely, jossa erikoispätevyyden asema, tunnistaminen ja suhde muihin koulutuksiin on johdonmukaisesti ja oikeudellisesti kestävällä tavalla määritelty. Tämä työ on koulutusvastuuyliopistojen tehtävä ja edellyttää myös resursseja.

Muuta huomioitavaa esitykseen liittyen?

Huomiot

Turun yliopisto katsoo, että esitetty uudistus on tavoitteeltaan perusteltu, mutta hallinnollisesti keskeneräinen. Koulutuksen järjestämistä vastuuseen, ohjaukseen ja rahoitukseen liittyvät ratkaisut eivät muodosta säädösteknisesti tai hallinnollisesti johdonmukaista kokonaisuutta suhteessa voimassa olevaan korkeakoululainsäädäntöön ja julkisen rahoituksen ohjausjärjestelmiin.

Hallinnollisesti kestävä mallin lähtökohtana tulee olla selkeä vastuunjako, jossa koulutuksen suunnittelu, toteutus, laadunvarmistus ja todistuskelpoisuus ovat yksiselitteisesti korkeakoulujen tehtäviä, ja yhteistyö muiden toimijoiden kanssa tapahtuu näiden raamien puitteissa.

Turun yliopisto katsoo, että esitetty vastuunjako, jossa osa koulutuksen sisällöstä ja toteutuksesta siirtyy hyvinvointialueiden ohjaukseen, ei ole yhteensopiva yliopistolain (558/2009, 7 § ja 7 a §) eikä ammattikorkeakoululain (932/2014, 8 a §) kanssa. Näiden lakien mukaan koulutuksen sisällöt, osaamistavoitteet ja pedagogiset ratkaisut kuuluvat korkeakoulujen vastuulle.

Yliopistot eivät voi antaa todistusta koulutuksesta, jonka sisällöstä ja osaamistavoitteista ne eivät täysimääräisesti vastaa. Tämä on keskeinen ehto koulutuksen hyväksiluettavuudelle ja valtakunnalliselle yhtenäisyydelle.

Koulutuksellisesti esitys koskee erityisesti:

- lääketiedettä (ml. erikoislääkärikoulutus),
- hoitotiedettä (esim. mielenterveys- ja psykiatrinen hoitotyö),

- sosiaalitieteitä (erityisesti sosiaalityön erikoistumiskoulutukset) ja
- psykologiaa

Näitä aloja yhdistää se, että koulutus on vahvasti tutkimusperustaista, valtakunnallisesti säänneltyä ja pitkälle kehitettyä. Ensimmäisen portaan koulutuksen tulee rakentua näiden koulutusalojen olemassa olevan koulutusvastuun ja pedagogisten rakenteiden varaan.

Yliopistovetoinen, tutkimusperustainen koulutus on edellytys koulutuksen laadulle, potilasturvallisuudelle ja psykososiaalisten hoitojen vaikuttavuudelle.

Turun yliopisto esittää, että hallituksen esitystä muutetaan siten, että:

- koulutuksen järjestämis- ja pedagoginen vastuu säilyy yksiselitteisesti yliopistoilla yliopistojen autonomian mukaisesti,
- hyvinvointialueiden rooli rajautuu ohjatun asiakas- ja potilastyön toteuttamiseen yliopistojen kanssa tehtävien sitovien sopimusten kautta,
- koulutus kytketään selkeästi lääketieteen, hoitotieteen ja sosiaalitieteiden olemassa oleviin koulutus- ja erikoistumisrakenteisiin,
- rahoitus määritellään valtionavustustyyppiseksi ja pitkäjänteiseksi, ja
- edetään OKM:n esittämällä, juridisesti ja koulutuksellisesti koherentimmalla mallilla, jota täydennetään selkeällä sopimus- ja rahoituskehikolla.

Näin toteutettuna uudistus tukisi hallitusohjelman tavoitteita, yliopistojen lakisääteistä koulutusvastuuta sekä mielenterveyspalvelujen kestävää ja yhdenvertaista kehittämistä.

Sutinen Susanna
Turun yliopisto